

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 125. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890597651152/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

grædt, tilløjede: »Jeg har aldrig kunnet bede Nogen om Noget. Da jeg sad *der* under Broen var jeg saa sulten; jeg dyppede da min Finger i Vandet og tog nogle Draaber paa Tungen, fordi jeg troede, det skulde hjælpe. Endelig faldt jeg i Søvn og sov til om Aftenen. Saa gik jeg hjern, og, da min Moder hørte, jeg Ingenting bragte med, skændte hun meget paa mig, og sagde, jeg var en doven Toss» (N.Bøgh: Fra H.C.Andersens Barndoms- og Ungdomsliv. 1905.7) (jvf. også *Metalsvinet* s. 225).

Herudover må nævnes A.s egne oplevelser i Odense under rejsen til Gråsten. 10.11.1845 noterer han i Dagbøger: »Det er Mortens-Aften i Aften, hele Byen lugter af Gaasesteg» (III 5), en lugt der vækkede hans erindringer om barndommen og lik ham til at sammenligne sin skæbne med Aladdins i et brev til Edvard Collin dat. Odense 10.11.1845 (BEC II 32). Også beskrivelsen af kulden beroede på friske indtryk, jvf. Dagbøger 14.11.: »Kjorte fra Augustenborg i kold Luft; Hertuginde gav mig ud af Vognen sin Kaabe [...] Klokken 6 kom vi hjem, jeg meget forfrosset» (III 7), og Alm 17.11.: »Følt mig mindre vel paa Fodturen med Hertuginde, Regn og koldt«. Endelig skal nævnes mormoderen, ved hvis skikkelse A har haft sin egen farmoder før øje, idet han i m 155.24 har overstreget Far med M.

Motivet med det døende barns drømmesyner er foregrebet i *Det døende Barn* (Kjøbenhavnsposten 25.9.1827; SS XII 6) og *Fodrøise*, hvor også himlen sammenlignes med »det store, evige Juletræ» (93f).

153.16 *Svoilstykker*] almindeligvis blev svoilstykker fremstillet og forhandlet af fattige personer og tjente ofte som alibi for regulært tiggeri, der var forbudt. Svoilstykket eller friktionstændstikken var iøvrigt en ret ny opfindelse, der først blev almindelig i 1830'erne.

155.22-23 i *hvitken Gløds ... Nytaars Gløds*] reminiscens af Matthæus 25.21.

Den lykkelige Familie

Den lykkelige Familie blev trykt første gang i en engelsk oversættelse ved Charles B. Lohmeyer i *A Christmas Greeting to my English Friends*, der udkom december 1847 (se ovf. s. 120). På dansk forelå eventyret første gang i NE 3-48, der udkom 4.3.1848.

I Bemærkninger fortæller A, at han har fået materiale til eventyret fra herregården Glorup med dens store skræpper og vinbjergsøgle, samt at eventyret blev digtet under hans første ophold i London 1847 (9; jvf. BFA II 573). En mere præcis datering kan næppe gives, men i

Dagbøger 12.7.1847, London, hedder det »tænkt paa et Eventyr, ved at huske paa Fornemheden hjemme, det kan kaldes: stort skal det være« (III 225f), hvilket H.Topsoe-Jensen tolker som kimen til eventyret i registret til Dagbøger (XII 29). I A-iana 2 rk. III 172 ser han den imidlertid i Dagbøger 21.7.1847, hvor bankieren J.Hambro »fortalte om Oste-Midden der sagde til den anden der spurgte da den saac ud af Vinduet og saae en Mark: det er Verden! og det er en Ko, det Dyr som æder der, derfor er Marken, og Pigen Malker Koen og gjør Ost af Mælken for at vi kunne have noget at leve af! Alt er til for vor Skyld« (III 232). Skønt ellers velbevandret i Høihergs forfatterskab har A tilsyneladende ikke vidst, at Hambros anekdote er et brudstykke af Moralske Fabler, 81. Fabel om Miderne (Samlede Skrifter XVIII.1942.82f).

Om eventyrets videre skæbne se ovf. u. *Det gamle Hus*.

156.8 *De store, hvide Snegle*] vinbjergsneglen, *Helix pomatia*. – **11-12** *Skræpperne*] tordenskræppen, *Pezomachus*. Troen på at skræppen var sået for vinbjergsneglens skyld var almindelig antaget, fordi skræppen, opr. en lægeplante, og vinbjergsneglen, der æder alle plantedele, men som ofte findes på samme sted som skræppen, iflg. traditionen indførtes af middelalderens munke. En anden tradition vil vide, at de spanske soldater i 1808 bragte vinbjergsneglen til Danmark og som føde herfor også skræppen (Folk og Fauna 1.157; J.Lind: Om Lægeplanter i danske Klosterhaver og Klosterbøger. 1918.97).

157.33 *aparte*] særligt. – **38-39** *har han ... paa ham*] medens vinbjergsneglen holder til på jorden, sidder den alm. havesnegl ofte på urter og buske.

158.6 *Sorte Snegle*] skovsneglen, *Arion ater*. – **17** *de hvide Myg*] dansemyg, *Chironomidae*. – **27** *Rare*] sjældne.

Historien om en Moder

Historien om en Moder blev trykt første gang i en engelsk oversættelse ved Charles B. Lohmeyer i *A Christmas Greeting to my English Friends*, der udkom december 1847 (se ovf. s. 120). På dansk forelå det første gang i NE 5-48, der udkom 4.3.1848.

Eventyret må tilhøre den gruppe på fire eventyr, som A iflg. Alm 7.11.1847 skrev på tre dage, idet det var blandt de fem, som han tilbød sin engelske forlægger Richard Bentley 14.11.1847 (se u. *Det gamle Hus*), jvf. også brev til Heinrich Zeise 21.11.1847, hvor det blot nævnes